

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.18.2.2025.2

Prof. Daniel Gryko
Dyrektor
Instytutu Chemii Organicznej
Polskiej Akademii Nauk
ul. Marcina Kasprzaka 44/52
01-224 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/022 Gospodarka majątkowa i finansowa Polskiej Akademii Nauk

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Instytut Chemii Organicznej Polskiej Akademii Nauk ¹ ul. Marcina Kasprzaka 44/52, 01-224 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. Daniel Gryko – Dyrektor Instytutu ² od 1 września 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Gospodarka majątkowa Instytutu. 2. Gospodarka finansowa Instytutu.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2025 (I półrocze) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	Monika Białogrodzka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/99/2025 z 19 sierpnia 2025 r. Adam Czugaiewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/100/2025 z 19 sierpnia 2025 r. (akta kontroli tom I, str. 1, tom II, str. 1)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Instytut prawidłowo zarządzał środkami finansowymi i prawidłowo gospodarował funduszami. Przyznane środki wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem. Zawieranie umów cywilnoprawnych i zakupy usług obcych były zasadne i prawidłowo realizowane. Nie stwierdzono przypadków podejmowania decyzji naruszających zasadę celowości w odniesieniu do zawieranych umów najmu i użyczenia.

Instytut prawidłowo i rzetelnie zarządzał i gospodarował posiadanym majątkiem ruchomym, w tym również środkiem transportu. Niezgodnie z przepisami prawa budowlanego i nierzetelnie realizowane były natomiast niektóre obowiązki Instytutu jako właściciela i administratora w odniesieniu do znajdujących się w jego zasobach budynków, np. w 2023 r. nie zrealizowano corocznej kontroli stanu technicznego wszystkich budynków Instytutu, a pięcioletnia kontrola instalacji elektrycznej i piorunochronnej nie została zrealizowana w wymaganym zakresie. Książki obiektów budowlanych Instytutu były niekompletne i zawierały nieaktualne dane. Nie realizowano w terminie zaleceń wynikających z przeprowadzonych kontroli. Powierzchnia posiadanych przez Instytut budynków wykazana w prowadzonej dokumentacji nie była zgodna z powierzchniami obiektów objętych księgą wieczystą założoną dla nieruchomości Instytutu.

W Instytucie nie zapewniono w pełni prawidłowego funkcjonowania mechanizmów kontroli zarządczej w obszarze administrowania nieruchomościami. Nie przypisano w sposób przejrzysty zakresów zadań poszczególnym komórkom organizacyjnym, a ponadto niektóre obowiązki

¹ Dalej: Instytut lub IChO PAN.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

pracowników nie zostały uwzględnione w zakresach czynności. W trzech przypadkach nie dopełniono wymogu terminowego składania sprawozdań z wykorzystania otrzymanych środków, a polityka rachunkowości nie zawierała niektórych elementów określonych w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR
Opis stanu
faktycznego

1. Gospodarka majątkowa instytutu

1.1 Mienie Instytutu

Według stanu na 30 czerwca 2025 r. Instytut dysponował gruntami o łącznej powierzchni 13 365,70 m² ⁷, będącymi w użytkowaniu wieczystym Instytutu, oraz trzema budynkami o łącznej powierzchni użytkowej 4 813,60 m² ⁸.

W 2010 r. Prezes PAN nieodpłatnie przeniósł decyzją⁹, na rzecz Instytutu jak i Instytutu Chemii Fizycznej PAN¹⁰, prawo użytkowania wieczystego gruntu (odpowiednio w części 34/100 dla IChO PAN i 66/100 dla Instytutu Chemii Fizycznej PAN) oraz prawo własności znajdujących się na nim budynków. W okresie objętym kontrolą powierzchnia przekazanych gruntów oraz powierzchnia użytkowa budynków nie uległa zmianom.

(akta kontroli tom I, str. 2-9, 56-86)

Według stanu na 1 stycznia 2020 r. największą łączną wartość wśród aktywów trwałych z grup 2-9 miały składniki z grupy 6 Urządzenia techniczne¹¹ (560,6 tys. zł), natomiast wg stanu na dzień 30 czerwca 2025 r. największą łączną wartość miały aktywa z grupy 8 Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie (łączna wartość tylko 10 składników z tej grupy o jednostkowej wartości powyżej 200,0 tys. zł wyniosła 4 018,0 tys. zł)¹².

(akta kontroli tom I, str. 87-101, 147-149)

1.2 Rozporządzanie nieruchomościami Instytutu

W Instytucie obowiązywało zarządzenie Nr 43/2019 Dyrektora z 31 grudnia 2019 r. w sprawie: zasad zarządzania mieniem Instytutu Chemii Organicznej

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.; dalej: ustawa o rachunkowości.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ 13 319,80 m² i 45,9 m² - według zestawienia przygotowanego przez kontrolowanego.

⁸ Laboratoria 8, 8A - 2 307,00 m², budynek mieszkalny - 1 644,20 m², w którym znajduje się 45 lokali mieszkalnych, budynek administracji i do prac teoretycznych - 862,40 m² - według zestawienia przygotowanego przez kontrolowanego. Dane w zakresie liczby budynków i ich powierzchni różnią się w zależności od źródła informacji, o czym szerzej w pkt. 1.3 Administrowanie nieruchomościami Instytutu.

⁹ Nr 87/M/10 z dnia 27 października 2010 r.

¹⁰ Współwłaściciele nieruchomości wspólnej.

¹¹ Analizator przebiegów elektrycznych, podnośnik dla niepełnosprawnych, projektory, osuszacz adsorpcyjny, system bezprzewodowy, klimatyzatory, miernik do instalacji elektrycznej, topex wizualizer, instalacja wyciągowo-nawiewna, dźwig osobowo towarowy - winda, wentylacja nawiewna z nagrzewnicą elektryczną, suwnica.

¹² Reaktor przepływowy, chromatograf cieczowy HPLC, przystawka do mapowania dla spektrometru, chromatograf cieczowy HPLC i FLASH, system do chromatografii GPC, komora rękawicowa typu MBRAUN UNILAB PRO, zestaw do chromatografii cieczowej HPLC, dyfraktometr monokrystaliczny, recyklingowa chromatografia żelowo-permeacyjna.

PAN. W Instytucie nie obowiązywały inne regulacje, w szczególności dotyczące windykacji należności, wyceny mienia, zlecenia oszacowania wartości majątku rzeczoznawcy majątkowemu.

W okresie objętym kontrolą Instytut nie zbywał nieruchomości. Zawarto natomiast cztery umowy dotyczące korzystania z nieruchomości Instytutu, w tym jedną w formie najmu¹³ i trzy w formie użyczenia¹⁴. Umowa najmu została zawarta z komercyjną firmą. Jedna z umów użyczenia, zawarta z partnerskim Instytutem, była umową nieodpłatnego¹⁵ użyczenia wzajemnego dwóch lokali: pokoju w hotelu doktoranckim oraz pomieszczenia garażowego użyczonego Instytutowi przez instytut partnerski. Kolejne dwie umowy użyczenia zostały zawarte z fundacjami, których przedmiotem były dwa pomieszczenia administracyjne o powierzchni 8,00 i 12,00 m². Użytkownicy zostali zobowiązani do pokrycia zryczałtowanych kosztów ich eksploatacji.

Łącznie z tytułu wszystkich umów przychody Instytutu w całym okresie 2020-2025 (I półrocze) wyniosły 36,6 tys. zł.

W ramach funkcjonującego w Instytucie systemu finansowo-księgowego koszty utrzymania nieruchomości, które zostały oddane w najem lub użyczenie możliwe były do wyodrębnienia jedynie w przypadku ryczałtowych kosztów energii elektrycznej związanych z powierzchnią biurową i magazynową wynajmowaną przez firmę zewnętrzną (3,8 tys. zł, przy uzyskanych w 2025 r. przychodach w kwocie 12,3 tys. zł) na podstawie umowy zawartej w dniu 3 lutego 2025 r.

W okresie objętym kontrolą Instytut wynajmował od Instytutu Chemii Fizycznej PAN magazyn w celu przechowywania odczynników chemicznych. Z tego tytułu poniósł koszty w łącznej wysokości 41,7 tys. zł¹⁶. Ponadto IChO PAN korzystał z garażu Instytutu Chemii Fizycznej PAN do parkowania samochodu służbowego. Poniesione koszty z tego tytułu wyniosły łącznie 1,6 tys. zł¹⁷.

(akta kontroli tom I, str. 102-117, 134-135, 150-153, 463, 473-479, tom III, str. 520-525)

1.3 Administrowanie nieruchomościami Instytutu

Według księgi wieczystej na dwóch działkach gruntu¹⁸ znajduje się 12 obiektów IChO PAN i Instytutu Chemii Fizycznej PAN:

- budynek portierni, parterowy o powierzchni użytkowej 10,00 m²,
- budynek magazynowy, parterowy o powierzchni użytkowej 135,00 m²,
- budynek magazynowo-warsztatowo-laboratoryjny, dwukondygnacyjny o powierzchni użytkowej 2 674,00 m²,
- budynek hali technologicznej o powierzchni użytkowej 767,80 m²,
- budynek hali technologicznej, parterowy, o powierzchni użytkowej 514,00 m²,
- budynek laboratoryjno-biurowy, parterowy, o powierzchni użytkowej 251,90 m²,
- pawilon laboratoryjny, dwukondygnacyjny, o powierzchni użytkowej 413,60 m²,

¹³ Umowa najmu czterech pomieszczeń biurowych oraz magazynu z dnia 3 lutego 2025 r.

¹⁴ Umowa użyczenia pomieszczenia mieszkalnego (pokój z łazienką i aneksem kuchennym) zawarta w dniu 26 września 2011 r.; umowa użyczenia pomieszczenia biurowego zawarta w dniu 31 grudnia 2012 r.; umowa użyczenia pomieszczenia biurowego zawarta w dniu 29 lutego 2016 r.

¹⁵ Zgodnie z § 5 umowy, pomieszczenia każda ze stron użycza drugiej stronie nieodpłatnie, za zobowiązaniem ponoszenia przez każdą ze stron przypadających nań kosztów związanych z utrzymaniem i użytkowaniem przekazanych im do użytkowania pomieszczeń.

¹⁶ W tym: w 2022 r. – 4,7 tys. zł, w 2023 r. – 15,0 tys. zł, w 2024 r. – 14,7 tys. zł, w 2025 r. – 7,3 tys. zł.

¹⁷ W tym: w 2020 r. – 0,3 tys. zł, w 2021 r. – 0,3 tys. zł, w 2022 r. – 0,3 tys. zł, w 2023 r. – 0,3 tys. zł, w 2024 r. – 0,3 tys. zł, w 2025 r. – 0,1 tys. zł.

¹⁸ Nr 50 i 51.

- pawilon laboratoryjny, dwukondygnacyjny, o powierzchni użytkowej 2 771,00 m²,
- pawilon laboratoryjny, dwukondygnacyjny, o powierzchni użytkowej 4 587,00 m²,
- budynek administracyjny, jednokondygnacyjny, częściowo podpiwniczony o powierzchni użytkowej 2 052,00 m²,
- budynek do prac teoretycznych i administracyjnych, dwukondygnacyjny, murowany o powierzchni użytkowej 868,90 m²,
- budynek mieszkalny, trzykondygnacyjny, murowany o powierzchni użytkowej 1 622,20 m².

„Wykaz nieruchomości użyzanych Instytutowi Chemii Organicznej PAN w Warszawie”, przekazany Instytutowi przez Prezesa PAN 5 listopada 1999 r. oraz zestawienia opracowane przez Instytut w trakcie kontroli uwzględniają trzy budynki:

- pawilon CD-2 o powierzchni użytkowej 2 307,00 m²,
- pawilon do prac teoretycznych o powierzchni użytkowej 862,40 m²,
- budynek administracyjno-hotelowy o powierzchni 1 644,20 m².

Według protokołów z przeglądów stanu technicznego budynków ich powierzchnia użytkowa wynosiła:

- nr 8 i 8A – 2 874,50 m² (w tym budynku nr 8 ok. 1 437,25 m²),
- nr 10 – 881,90 m²,
- nr 10A – 1 613,10 m².

W odniesieniu do wszystkich budynków Instytutu występowała rozbieżność pomiędzy ich powierzchniami podanymi w księdze wieczystej nieruchomości, „Wykazie nieruchomości użyzanych Instytutowi Chemii Organicznej PAN w Warszawie” oraz w protokołach kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Coroczne i pięcioletnie kontrole stanu technicznego obiektów budowlanych zostały przeprowadzone w terminach przewidzianych przepisami prawa budowlanego¹⁹, przy czym:

- w 2023 r. w Instytucie nie została przeprowadzona coroczna kontrola wszystkich budynków, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane²⁰, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- coroczne kontrole budynku 10A, będącego budynkiem mieszkalnym, nie zostały wykonane w porze wiosennej, oprócz kontroli zrealizowanej w 2024 r., o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Pięcioletnie przeglądy przeprowadzono we wszystkich budynkach Instytutu²¹ w zakresie specjalności konstrukcyjno-budowlanej obiektów, estetyki obiektów i ich otoczenia.

Natomiast nie przeprowadzono okresowych kontroli instalacji elektrycznej i piorunochronnej (pięcioletnich) w pełnym zakresie dotyczącym stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego. Nie zostały przeprowadzone

¹⁹ Protokoły z przeglądów rocznych dla wszystkich budynków (8, 8A, 10, 10A) we wszystkich latach objętych kontrolą zostały sporządzone w tych samych dniach, tj.: 31 lipca 2020 r., 31 lipca 2021 r., 29 lipca 2022 r., 3 czerwca 2024 r., 17 lipca 2025 r.

²⁰ Dz. U. z 2025 r. poz. 418, ze zm.; dalej: Prawo budowlane.

²¹ Protokoły z przeglądów wszystkich budynków zostały sporządzone w sierpniu 2023 r. (brak dat dziennych).

kontrole instalacji gazowej (roczne), o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. c Prawa budowlanego, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.
Odnosnie kontroli instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska (roczne), o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. b Prawa budowlanego, Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że *w Instytucie z wyjątkiem odstojników wody (ścieków), nie ma instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska. Złoża w odstojnikach były wymieniane na bieżąco przez firmę hydrauliczną, która miała tę czynność w zakresie obowiązków. Natomiast kontrole są przeprowadzane przez MPWiK w terminach dogodnych dla nich, o których Instytut jest informowany.*
Coroczne kontrole przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych) w okresie objętym kontrolą zostały przeprowadzone we wszystkich budynkach Instytutu w terminach przewidzianych prawem²².

W trakcie kontroli nie przedstawiono protokołów kontroli systemu ogrzewania lub systemu klimatyzacji o których mowa w art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków²³. Zastępca Dyrektora Instytutu ds. ogólnych wyjaśnił, że *budynki należące do Instytutu Chemii Organicznej posiadają stare ogrzewanie centralne. Pomieszczenia w budynkach 8, 8A, 10 i 10A wyposażone są w grzejniki centralnego ogrzewania zasilane z ciepłowniczej sieci miejskiej. Dodatkowo budynki 8 i 8A posiadają system dogrzewania i napowietrzania przy użyciu systemu nawiewu funcoil. Cała instalacja jest corocznie, zgodnie z zakresem prac do wykonania zawartym w umowie, czyszczona i konserwowana przez firmę zewnętrzną. W Instytucie nie ma działającego systemu klimatyzacji, natomiast pojedyncze klimatyzatory są konserwowane zgodnie z zaleceniami producentów.*

W protokołach nie sformułowano zaleceń dotyczących nieprawidłowości zagrażających zdrowiu lub życiu.

Z analiz i ocen stanu techniczno-eksploatacyjnego budynków będących w posiadaniu Instytutu wynika, że:

- w latach objętych kontrolą stan techniczny poszczególnych elementów wszystkich czterech budynków był dobry lub zadowalający;
- w odniesieniu do budynków Instytutu we wszystkich kontrolach okresowych (zarówno rocznych jak i pięcioletnich) wydano zalecenia pokontrolne do realizacji, które dotyczyły m.in. konieczności wykonania naprawy uszkodzonych kominów, wykonania konserwacji przeciw korozyjnej połaci dachowych; zalecenia wynikające z przeprowadzonych kontroli nie były realizowane, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Osoby przeprowadzające okresowe kontrole posiadały wymagane uprawnienia.

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że w latach objętych kontrolą w Instytucie nie były prowadzone kontrole przez organy zewnętrzne.

(akta kontroli tom III, str. 1-510)

²² Protokoły z przeglądów rocznych dla wszystkich budynków (8, 8A, 10, 10A) we wszystkich latach objętych kontrolą zostały sporządzone w tych samych dniach, tj.: 16 lipca 2020 r., 30 lipca 2021 r., 26 lipca 2022 r., 27 lipca 2023 r., 20 października 2024 r.

²³ Dz. U. z 2024 r. poz. 101.

W Instytucie prowadzono trzy książki obiektów budowlanych: dla budynku laboratoryjnego 8/8A²⁴, dla budynku 10²⁵ i dla budynku 10A²⁶. Książki prowadzone były w formie papierowej. Przeglądy okresowe stanu technicznego w okresie objętym kontrolą przeprowadzane były natomiast dla czterech budynków. Zastępca Dyrektora Instytutu ds. ogólnych wyjaśnił, że stan posiadania budynków na terenie Instytutu można różnie interpretować. *Budynek laboratoryjny składa się z dwóch skrzydeł 8 i 8a (...). Roboczo, budynek laboratoryjny, dla celów organizacyjno-technicznych rozpatrywany jest jako oddzielne części C i D (8 i 8a), co znacznie ułatwia umiejscowienie wykonywanych działań. Podobna sytuacja jest w przypadku pawilonu 10 i 10a. Pawilon 10 powstał wcześniej, a następnie dobudowano do niego pawilon 10a. Oba te budynki są jedną całością (posiadają wspólną jedną ścianę boczną) lecz do celów roboczych są rozdzielane na 10 i 10a. Stan faktyczny można opisać jako trzy budynki: budynek laboratoryjny 8 i 8a, pawilon 10 - budynek administracji i do prac teoretycznych oraz pawilon 10a - dobudowana część mieszkalna (mieszkania rotacyjne dla doktorantów).*

Książki obiektów budowlanych nie były prowadzone zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego²⁷ oraz w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie książki obiektu budowlanego oraz systemu Cyfrowa Książka Obiektu Budowlanego²⁸, co szerzej zostało przedstawione w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom I, str. 252-257, 461-462, 464-465, tom III, str. 511-519)

1.4 Zarządzanie flotą samochodową Instytutu

W okresie objętym kontrolą Instytut dysponował jednym samochodem osobowym²⁹ marki KIA Ceed, przyjętym do użytkowania 20 lutego 2012 r.

Poniesione przez Instytut koszty utrzymania i eksploatacji tego środka transportu wyniosły w latach 2020-2025 (I półrocze) łącznie 56,6 tys. zł. Roczne koszty utrzymania i eksploatacji samochodu ponoszone w latach 2020-2024 r.³⁰ stanowiły od 0,02% do 0,03% wszystkich kosztów ogółem ponoszonych w tym czasie przez Instytut.

Roczny przebieg (liczba przejechanych kilometrów) samochodu służbowego w poszczególnych latach objętych kontrolą wynosił: 1 853 km (w 2020 r.), 2 245 km (w 2021 r.), 4 942 km (w 2022 r.), 5 728 km (w 2023 r.), 6 041 km (w 2024 r.) oraz 2 620 km (w okresie styczeń-czerwiec 2025 r.).

W analizowanym okresie w Instytucie obowiązywało zarządzenie Nr 4/2014 Dyrektora Instytutu Chemii Organicznej Polskiej Akademii Nauk z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie: korzystania z samochodu służbowego wprowadzające *Regulamin korzystania z samochodu służbowego*. Z treści regulaminu wynika, m.in., że samochód służbowy nie mógł być używany do celów prywatnych.

Ponoszone przez Instytut koszty utrzymania i eksploatacji samochodu ewidencjonowane były w systemie księgowym na podstawie dokumentów księgowych.

²⁴ Rok zakończenia budowy 1965.

²⁵ Rok zakończenia budowy 1987.

²⁶ Rok zakończenia budowy 1994.

²⁷ Dz. U. Nr 120, poz. 1134; dalej: rozporządzenie w sprawie książki obiektu budowlanego z 2003 r.

²⁸ Dz. U. poz. 2778; dalej: rozporządzenie w sprawie książki obiektu budowlanego z 2022 r.

²⁹ Samochód był własnością Instytutu.

³⁰ W okresie styczeń-czerwiec 2025 r. był to poziom 0,04%.

W okresie objętym kontrolą do kierowania samochodem służbowym na terenie województwa mazowieckiego³¹ upoważniona była jedna osoba zatrudniona na stanowisku starszego rzemieślnika³². Z wyjaśnień Zastępcy Dyrektora ds. naukowych wynika, że upoważnienie obejmowało wyłącznie województwo mazowieckie, gdyż nie były realizowane wyjazdy poza to województwo.

Zgodnie z *Regulaminem korzystania z samochodu służbowego* do korzystania z tego samochodu byli również uprawnieni Dyrektor i Zastępcy Dyrektora Instytutu. W okresie objętym kontrolą osoby te nie korzystały z samochodu służbowego.

Szczegółowym badaniem objęto użytkowanie samochodu służbowego w 2024 r. W wyniku badania stwierdzono, że pojazd był wykorzystywany zgodnie z obowiązującym w Instytucie *Regulaminem korzystania z samochodu służbowego*, służąc jako środek transportu do celów zaopatrzeniowych oraz zapewniając transport (przewóz) pracowników i gości Instytutu. Analiza 12 kart³³ pn. „*Ewidencja przebiegu pojazdu VAT Instytut Chemii Organicznej PAN*” wykazała, że dokumenty te sporządzane były rzetelnie, z zastosowaniem obowiązującego wzoru karty. Dokumenty te zawierały wszystkie wymagane informacje dotyczące daty i celu wyjazdu, opisu trasy, liczby przejechanych kilometrów, daty rozpoczęcia prowadzenia ewidencji i stanu licznika na początek okresu rozliczeniowego, daty zakończenia prowadzenia ewidencji i stanu licznika na dzień zakończenia prowadzenia ewidencji oraz podpisy pracownika upoważnionego do kierowania samochodem służbowym. Nie zawierano umów na użytkowanie samochodów prywatnych do celów służbowych.

(akta kontroli tom I, str. 194-251, 466)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Instytut nie dopełnił obowiązku aktualizacji danych ujętych w księdze wieczystej, pomimo rozbieżności wynikających z posiadanych przez Instytut dokumentów dotyczących powierzchni wszystkich budynków Instytutu:
 - a) budynek – laboratoria 8, 8A – powierzchnia użytkowa wg zestawienia przekazanego przez Instytut wynosiła 2 307,00 m², a wg przeglądów stanu technicznego obiektu – 2 874,50 m², natomiast brak było możliwości weryfikacji z księgą wieczystą³⁴;
 - b) budynek administracji i do prac teoretycznych 10 – powierzchnia użytkowa wg danych przekazanych przez Instytut wynosiła 862,40 m², a wg przeglądów stanu technicznego obiektu – 881,90 m², natomiast brak było możliwości weryfikacji z księgą wieczystą;
 - c) budynek mieszkalny 10A – powierzchnia użytkowa wg danych przekazanych przez Instytut wynosiła 1 644,20 m², a wg przeglądów stanu technicznego obiektu – 1 613,10 m², natomiast brak było możliwości weryfikacji z księgą wieczystą.

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że rozbieżności w powierzchni budynków Instytutu pomiędzy zestawieniem „Grunty, budynki i lokale mieszkalne posiadane przez Instytut”, protokołami przeglądów technicznych

³¹ Na czas nieokreślony od 21 października 2019 r.

³² Do którego obowiązków należały m.in. wyjazdy samochodem służbowym, w tym zakupy na potrzeby Instytutu.

³³ Obejmujących okres od stycznia do grudnia 2024 r.

³⁴ W księdze wieczystej zawarta była informacja o 12 budynkach posadowionych na nieruchomości, jednakże nie zostały one oznaczone i dlatego nie sposób było ustalić, jakiej powierzchni są budynki stanowiące własność IChO PAN. Powierzchnia żadnego z nich nie odpowiadała powierzchni wskazanej w innych dokumentach przedstawionych do kontroli.

oraz danymi w księdze wieczystej, wynikają z braku aktualizacji danych ujętych w księdze wieczystej. Dane w księgach wieczystych mają charakter formalno-prawny i nie są automatycznie aktualizowane w związku ze zmianą powierzchni użytkowej, o ile nie zmienia się obrys budynku. Aktualne powierzchnie użytkowe budynków zawarte w zestawieniu wynikają z dokumentacji uzyskanej w akcie użyczenia nieruchomości Instytutu przez Prezesa PAN 5 listopada 1999 r. Instytut zobowiązał się w najbliższym czasie przeprowadzić weryfikację powierzchni użytkowych wszystkich budynków³⁵ i po jej zakończeniu skierować wnioski o zmianę zapisów w księdze wieczystej. Instytut zadeklarował również uaktualnienie ksiąg przeglądów technicznych i ksiąg obiektów budowlanych.

NIK pragnie zauważyć, że księga wieczysta jest odzwierciedleniem stanu formalno-prawnego oraz rzeczywistego nieruchomości. Dlatego też dane w niej ujawnione powinny być zgodne ze stanem faktycznym.

(akta kontroli tom I, str. 255-257, 262-263)

2. W 2023 r. w Instytucie nie została przeprowadzona coroczna kontrola przeglądu technicznego wszystkich budynków, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a Prawa budowlanego. W protokołach z kontroli pięcioletnich przeprowadzonych w 2023 r. tytuły przeglądów, jak również zakresy kontroli³⁶ wskazywały jednoznacznie, że były to wyłącznie kontrole pięcioletnie.

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że w roku 2023 przeprowadzona była kontrola 5-letnia i uznano za niecelowe wydawanie środków publicznych na dwie zbieżne kontrole.

Zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 sierpnia 1999 r. w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych³⁷, kontrole okresowe budynków mieszkalnych powinny być przeprowadzane w porze wiosennej. W okresie objętym kontrolą tylko jedna okresowa kontrola stanu technicznego budynku mieszkalnego 10A, tj. kontrola roczna w 2024 r., została przeprowadzona w porze wiosennej (3 czerwca 2024 r.), natomiast kontrole tego budynku w latach 2020-2023 i 2025 (roczne i pięcioletnia) zostały przeprowadzone w innej porze roku, tj.: 31 lipca 2020 r., 31 lipca 2021 r., 29 lipca 2022 r., w sierpniu³⁸ 2023 r. oraz 17 lipca 2025 r.

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że *kontrole stanu technicznego budynków będących w zasobach Instytutu, w tym budynku mieszkalnego, przeprowadzane były w wzmożonym okresie urlopowym pracowników oraz doktorantów zamieszkających w mieszkaniach rotacyjnych. Spowodowane to było intencją niepowodowania utrudnień i niedogodności prowadzonymi kontrolami. Dodatkowo, przeprowadzanie kontroli kompleksowo, dla wszystkich budynków będących w zasobach Instytutu skutkowało zmniejszeniem kosztów całej procedury.*

W żadnym z budynków Instytutu, w okresie objętym kontrolą, nie przeprowadzono okresowych kontroli instalacji elektrycznej i piorunochronnej (pięcioletnich) w pełnym zakresie dotyczącym stanu

³⁵ W dniu 28 października 2025 r. Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że Instytut jest w trakcie wyłaniania firmy, która wykona dokumentację potrzebną do wykazania powierzchni użytkowej budynków będących w zasobach IChO PAN.

³⁶ Zakres kontroli określono poprzez przywołanie tylko art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego.

³⁷ Dz. U. z 1999 r. Nr 74, poz. 836, ze zm.

³⁸ W protokołach brak daty dziennej.

sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego. Wykonano jedynie pomiary rezystancji izolacji, skuteczności ochrony przeciwporażeniowej (impedancja pętli zwarcia), skuteczności ochrony przeciwporażeniowej (badanie wyłączników różnicowoprądowych)³⁹ oraz pomiary rezystancji uziemienia, oględziny zewnętrzne zwodów i przewodów odprowadzających, zacisków kontrolnych i uziemień⁴⁰.

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że od ponad 5 lat oba Instytuty borykają się z przebudową stacji trafo (stworzenie projektu, wszelkie uzgodnienia, wybranie wykonawcy) tak aby była zapewniona ciągłość pracy obu Instytutów i dlatego planowane przeglądy były wykonywane jedynie częściowo przez naszego nieżyjącego głównego energetyka wraz z elektrykiem. Zapewnił, że wszelkie pomiary instalacji elektrycznych, wynikające z art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego, zostaną przeprowadzone w tym roku. Obecnie jesteśmy na zakończonym etapie przebudowy systemu zasilania i realizacji umów przyłączeniowych.

W okresie objętym kontrolą nie zostały udokumentowane coroczne kontrole instalacji gazowej, o których stanowi art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. c Prawa budowlanego.

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że instalacja gazowa istniejąca obejmująca cały Instytut wiele lat temu została zlikwidowana z wyjątkiem doprowadzenia gazu do jednego specjalistycznego laboratorium działającego w ramach LASB. Kontrole zewnętrznych przyłączy instalacji gazowej były wykonywane okazjonalnie przez ekipę z gazowni, niestety nie przekazano nam żadnych protokołów.

(akta kontroli tom I, str. 185-193)

3. Nie wykonywano w terminie, ustalonym w protokole z kontroli, zaleceń ze wszystkich kontroli stanu technicznego elementów budowlanych⁴¹, okresowej kontroli przewodów kominowych⁴² oraz po przeprowadzonej w lipcu 2025 r. kontroli w zakresie ochrony przeciwpożarowej⁴³.

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił m.in., że zalecenia pokontrolne z poszczególnych przeglądów są każdorazowo analizowane pod względem kosztochłonności oraz pilności i sukcesywnie wdrażane - w formie prac naprawczych, konserwacyjnych - wykonywanych przez pracowników Instytutu. Obserwowana w kolejnych przeglądach powtarzalność niektórych zaleceń nie wynika z braku realizacji działań naprawczych, lecz z postępującej degradacji materiałowej obiektów wzniesionych kilkadziesiąt lat temu, z użyciem technologii i materiałów, które ulegają naturalnemu zużyciu w długim okresie eksploatacji. Brak finansowania Instytutu na odpowiednim poziomie zmusza do bieżących, w ramach koniecznych potrzeb, napraw. Zatrudnienie odpowiedniej firmy, która kompleksowo by wykonała zalecenia (...) negatywnie wpłynęłoby na płynność

³⁹ W budynku nr 10/10A w dniu 14 kwietnia 2023 r., w budynku nr 8/8A w dniu 28 kwietnia 2023 r.

⁴⁰ W budynku nr 10/10A w dniu 7 kwietnia 2023 r., w budynku nr 8/8A w dniu 26 czerwca 2023 r.

⁴¹ Uzupełnienie koszy wpustów dachowych, brakujących czapek kominów i wywiewek wentylacyjnych, uszczelnienie wyprawy elewacyjnej (attyka od strony tarasu budynku 10A), wykonanie izolacji oraz obróbek blacharskich czapek kominów.

⁴² Wymiana ław kominarskich.

⁴³ Badanie hydrantów wewnętrznych Instytutu wykazało, że hydranty nie spełniają wymagania PN-EN w zakresie ciśnienia i wydajności. Zalecono naprawę wszystkich zaworów hydrantów przeciwpożarowych i stwierdzono, że ich aktualny stan techniczny wymaga pilnej interwencji. Po naprawie zalecono ponowne przeprowadzenie badania ciśnienia i wydajności hydrantów.

finansową Instytutu. (...) stan niektórych elementów konstrukcyjnych nie może zostać trwale poprawiony w ramach bieżących remontów. W roku 2025 dzięki oszczędnościom, dyrektor podjął decyzję o naprawie dachu budynku administracyjnego oraz przeglądzie rynien i dachu w budynkach laboratoryjnych. Prace są w toku.

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił także, że częściowo wykonane zostały zalecenia kontroli przewodów kominowych z 2024 r., a częściowy remont poszycia dachowego zaplanowany jest na przyszły rok. Zakres kolejnych prac⁴⁴ ma charakter inwestycyjny i przekracza możliwości finansowe bieżącego utrzymania Instytutu, co uzasadnia konieczność pozyskania środków zewnętrznych. Instytut planuje wystąpienie do MNiSzW o fundusze w trybie awaryjnym.

W odniesieniu do zalecenia po kontroli w zakresie ochrony przeciwpożarowej przeprowadzonej w lipcu 2025 r., Zastępca Dyrektora Instytutu ds. ogólnych wyjaśnił, że Instytut uzyskał wstępny projekt wybudowania sieci hydrantów obejmujących cały teren obu instytutów oparty na systemie zasilania obwodowego. Podjęte zostały rozmowy na ten temat z dyrekcją Instytutu Chemii Fizycznej PAN. Rozmowy są w toku, a ponieważ inwestycja wymaga sporych nakładów finansowych decyzja nie jest łatwa do podjęcia i nie leży wyłącznie po stronie IChO PAN. Dodatkowo, propozycja przebudowy sieci musi zostać uzgodniona z MPWiK i zatwierdzona przez rzeczoznawcę.

(akta kontroli tom I, str. 185-193)

4. W trzech książkach obiektów budowlanych były zawarte nieaktualne wpisy dotyczące prawa własności (w książkach podano, że właścicielem obiektów jest Polska Akademia Nauk) oraz numeru księgi wieczystej, co było niezgodne z art. 60f Prawa budowlanego, zgodnie z którym wpis w książce obiektu budowlanego dokonuje się niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 7 dni od dnia zaistnienia okoliczności, której wpis dotyczy⁴⁵.

Trzy książki obiektów budowlanych nie były prowadzone zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu w sprawie książki obiektu budowlanego z 2003 r. oraz w rozporządzeniu w sprawie książki obiektu budowlanego z 2022 r. W książkach nie dokonano po 1 stycznia 2023 r. wpisów o niektórych kontrolach okresowych przeprowadzonych w Instytucie, tj. kontrolach instalacji elektrycznej i piorunochronnej, przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych), instalacji gazowych. Ponadto w książkach: brak było pełnej informacji o osobach przeprowadzających kontrole (imion, nazwisk); nie podawano informacji o numerze, rodzaju i zakresie posiadanych uprawnień budowlanych albo innych uprawnień dających podstawę do przeprowadzania kontroli; ustaleń dokonanych w zakresie kontroli; informacji, czy zostały stwierdzone nieprawidłowości; zaleceń wskazujących czynności mające na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości wraz

⁴⁴ Całościowa wymiana pokrycia dachowego, modernizacja systemu odwodnienia dachów i instalacji odprowadzających wody opadowe oraz naprawa i wymiana elementów elewacji narażonych na zawilgocenie, w celu dostosowania budynków do aktualnych norm bezpieczeństwa.

⁴⁵ Do 31 grudnia 2022 r. obowiązywało rozporządzenie w sprawie książki obiektu budowlanego z 2003 r., którego § 6 stanowił, że wpisy do książki powinny być dokonywane w dniu zaistnienia okoliczności, dla której jest wymagane dokonanie odpowiedniego wpisu. Rozporządzenie utraciło moc z dniem 1 stycznia 2023 r. na podstawie art. 1 pkt 33 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1557). Od 1 stycznia 2023 r. obowiązuje rozporządzenie w sprawie książki obiektu budowlanego z 2022 r.

z terminem ich wykonania, co stanowiło naruszenie § 6 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego z 2022 r.

Trzy książki nie zawierały wszystkich danych identyfikacyjnych obiektów (np. brak daty oraz numeru pozwolenia na użytkowanie obiektów).

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że *książki nie były prowadzone w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami. Zmiana osoby prowadzącej książki ma na celu uzupełnienie, usunięcie braków oraz wprowadzenie koniecznych zmian w jak najszybszym czasie. Nie mniej jednak wszelkie czynności wynikające z art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a Prawa budowlanego były wykonywane. Na tej podstawie zostały stworzone protokoły z pomiarów, oględzin stanu technicznego budynku i wydawane w formie osobnej dokumentacji.*

Ponadto Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że skorygowane dane będą podstawą zmian powierzchni w książkach obiektów budowlanych.

(akta kontroli tom I, str. 185-193, 481-489)

Ocena częściowa

Instytut prawidłowo i rzetelnie zarządzał i gospodarował posiadanym majątkiem ruchomym. Zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi zarządzał środkiem transportu, rzetelnie ewidencjonując jego eksploatację oraz ponoszone w tym zakresie koszty. Nierzetelnie realizowane były natomiast niektóre obowiązki Instytutu jako właściciela i administratora będących w jego zasobach budynków. Powierzchnie budynków Instytutu wykazane w badanej dokumentacji nie były zgodne z powierzchniami obiektów wyszczególnionymi w księdze wieczystej. Instytut nie w pełni wywiązywał się z obowiązków właściciela w zakresie bieżącego utrzymania i dokonywania kontroli stanu technicznego budynków. Nie została przeprowadzona coroczna kontrola stanu technicznego wszystkich budynków Instytutu (w 2023 r.), kontrole okresowe budynku mieszkalnego nie były przeprowadzane w porze wiosennej (w latach 2020-2023 i 2025), nie dokonywano kontroli instalacji gazowej (w całym okresie objętym kontrolą), a pięcioletnia kontrola instalacji elektrycznej i piorunochronnej nie została zrealizowana w pełnym zakresie, określonym w przepisach Prawa budowlanego. Nie zrealizowano także w terminie wszystkich zaleceń wynikających z przeprowadzonych kontroli. Instytut założył książki obiektów budowlanych dla wszystkich posiadanych budynków, jednak nie były one prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa budowlanego i zawierały nieaktualne dane.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Gospodarka finansowa Instytutu

2.1 Przychody i koszty Instytutu

Instytut prowadził samodzielną gospodarkę finansową na podstawie planów finansowych, które zawierały następujące elementy: stan na początek roku, przychody ogółem, koszty ogółem, wynik brutto, wynik netto, dotacje i subwencje z budżetu państwa, środki na wydatki majątkowe, środki przyznane innym podmiotom i stan na koniec roku.

W kontrolowanym okresie przychody Instytutu wyniosły łącznie 188 272,8 tys. zł, w tym: 92 647,9 tys. zł (49,21%) od ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w trybie art. 365 pkt 2 lit. a-d i g, pkt 4 lit. b, pkt 5, pkt 7 i pkt 9 ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁴⁶ (w tym 89 658,2 tys. zł w trybie art. 365 pkt 2 lit. a-d i g Pswn), 19,6 tys. zł (0,01%) z PAN, 55 661,2 tys. zł (29,56%) z Narodowego Centrum Nauki, 12 600,9 tys. zł (6,69%)

⁴⁶ Dz. U. z 2024 poz. 1571, ze zm.; dalej: Pswn.

z Funduszu na rzecz Nauki Polskiej i 4 444,4 tys. zł (2,36%) z działalności gospodarczej.

W kontrolowanym okresie koszty Instytutu wyniosły łącznie 178 119,5 tys. zł, w tym 105 279,8 tys. zł (59,11%) z tytułu wynagrodzeń i naliczanych od nich składników oraz świadczeń na rzecz pracowników, 20 647,4 tys. zł (11,59%) z tytułu zużycia materiałów i energii, 18 629,9 tys. zł (10,46%) z tytułu kosztów bankowych, ubezpieczeń, patentów i stypendiów oraz 11 478,7 tys. zł (6,44%) z tytułu zakupu towarów i usług.

(akta kontroli tom II, str. 27-28, 166-167)

Instytut za lata 2020-2024 osiągnął zysk netto odpowiednio: 1 384,9 tys. zł, 161,5 tys. zł, 157,3 tys. zł, 847,8 tys. zł i 4 798,3 tys. zł.

(akta kontroli tom II, str. 35, 161-162)

Koszty wynagrodzeń⁴⁷ zostały sfinansowane z subwencji w kolejnych latach⁴⁸ odpowiednio w następującym stopniu: 66,9%, 62,6%, 61,7%, 59,7%, 60,0% i 56,6%.

(akta kontroli tom II, str. 41)

Najważniejszymi efektami działalności Instytutu w kontrolowanym okresie było m.in.: 21 zgłoszeń patentowych, przychody ze sprzedaży praw własności intelektualnej na kwotę 9 000 tys. zł, 573 publikacje oraz 26 152 cytowania według Web of Science i 28 892 cytowania według Scopus.

(akta kontroli tom II, str. 19-28, 164-165, 168-169)

Dyrektor wyjaśnił, że nie jest możliwe zidentyfikowanie efektów sfinansowanych wyłącznie z budżetu państwa. *Instytut otrzymuje subwencję z budżetu państwa, która w przeważającej mierze przeznaczana jest na wynagrodzenia pracowników i utrzymanie infrastruktury badawczej, natomiast badania naukowe finansowane są głównie z grantów, w szczególności Narodowego Centrum Nauki. (...) W latach 2020–2025 (I połowa) Instytut osiągnął znaczące efekty naukowe, czego dowodem jest łączna liczba około 350 publikacji w czasopiśmie z bazy Journal Citation Reports w latach 2021–2024 (od 73 do 102 prac rocznie). Znaczna część z nich ukazała się w prestiżowych periodykach o najwyższym oddziaływaniu, takich jak Nature (w tym Nature Synthesis, Nature Communications, Nature Materials, Nature Physics, Nature Reviews Materials, Nature Computational Science), Science, Journal of the American Chemical Society, Angewandte Chemie International Edition, Chemical Science, Chem, Chemical Society Reviews, ACS Nano, ACS Catalysis, Green Chemistry, Chemical Communications czy Biosensors & Bioelectronics). Publikacje te obejmują szeroki zakres badań – od metodologii syntezy organicznej i chemii supramolekularnej, przez syntezę związków naturalnych i materiałów funkcjonalnych, aż po rozwój sztucznej inteligencji w planowaniu syntez i projektowaniu katalizatorów. (...) Przykładowe osiągnięcia naukowe z poszczególnych lat zostały ujęte w sprawozdaniach jednostki składanych do PAN. Podkreślić jednak należy, że są to wybrane przykłady, podczas gdy Instytut corocznie publikuje przełomowe prace w najlepszych czasopiśmie światowych. Szczegółowe wyniki badań i opis osiągnięć są również przedstawiane w sprawozdaniach z realizacji poszczególnych grantów badawczych.*

(akta kontroli tom II, str. 19-26)

2.2 Zarządzanie środkami finansowymi Instytutu

W kontrolowanym okresie stan środków pieniężnych (w ujęciu memoriałowym) na 1 stycznia⁴⁹ wynosił w kolejnych latach odpowiednio: 14 119 tys. zł,

⁴⁷ Wraz ze świadczeniami na rzecz pracowników.

⁴⁸ I w I. połowie 2025 r.

⁴⁹ Identyczny był stan na 31 grudnia roku poprzedniego.

17 865 tys. zł, 17 602 tys. zł, 18 638 tys. zł, 24 682 tys. zł i 25 341 tys. zł.

Instytut nie zaciągał kredytów bankowych i nie otrzymał skarbowych papierów wartościowych.

(akta kontroli tom II, str. 10-13, 170-184)

W kwietniu 2024 r. Instytut otrzymał subwencję w kwocie 5 059,3 tys. zł, z której na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego przeznaczono 3 306 tys. zł, na podwyższenie wynagrodzeń pracowników 1 393 tys. zł, a na stypendia dla doktorantów 360,3 tys. zł. Wynagrodzenie podwyższono 73 spośród 121 pracowników naukowych. Dyrektor wyjaśnił, że wynagrodzenie to zostało podwyższone na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki z dnia 15 lutego 2024 r.⁵⁰ zmieniającego rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2018 r. w sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej⁵¹, natomiast wynagrodzenie pozostałych 48 pracowników naukowych nie zostało podwyższone, ponieważ było ono regulowane innymi zasadami. Wynagrodzenie podwyższono 55 spośród 56 pozostałych pracowników. Dyrektor wyjaśnił, że od maja 2024 r. wynagrodzenie zasadnicze tych pracowników zostało podwyższone o 20%, natomiast jedna osoba zakończyła pracę przed tym terminem. Zgodnie z art. 209 ust. 4 Pswn wysokość stypendium doktoranckiego ustala się w relacji do wynagrodzenia profesora. Dyrektor wyjaśnił, że stypendia dla doktorantów zostały podwyższone zgodnie z ww. rozporządzeniem Ministra Nauki.

(akta kontroli tom II, str. 36, 158-160)

Subwencja za grudzień 2024 r. w kwocie 1 857 tys. zł nie została wykorzystana w 2024 r. Dyrektor wyjaśnił, że w związku z faktem, iż zwiększona subwencja wpłynęła na konto Instytutu 19 grudnia 2024 r., podjął decyzję o jej niewydatkowaniu ze względu na zbyt krótki czas na przeprowadzenie odpowiednich procedur zakupowych strategicznej aparatury niezbędnej do utrzymania potencjału badawczego Instytutu, którą połączono z aplikacją o dotację na ten cel ze środków MNiSW. Decyzja o zakupie została podjęta w połowie 2025 r., a procedura jest w toku. Środki przyznane w grudniu 2024 r. wpłynęły na wynik finansowy Instytutu za 2024 rok.

(akta kontroli tom II, str. 36, 158-160)

2.3 Gospodarowanie funduszami Instytutu

Instytut prowadził fundusz statutowy, rezerwowy, badań własnych, stypendialny i Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych⁵²:

- Stan funduszu statutowego na 1 stycznia 2020 r. wynosił 21 025,6 tys. zł, a do 30 czerwca 2025 r. wzrósł o 908,9 tys. zł, do kwoty 21 934,5 tys. zł.
- Stan funduszu rezerwowego na 1 stycznia 2020 r. wynosił 245,5 tys. zł, a do 30 czerwca 2025 r. wzrósł o 727,2 tys. zł, do kwoty 972,7 tys. zł.
- Stan ZFŚS na 1 stycznia 2020 r. wynosił 202,7 tys. zł, a do 30 czerwca 2025 r. wzrósł o 383,4 tys. zł, do kwoty 586,1 tys. zł
- Na dzień 1 stycznia 2020 r. na koncie funduszu badań własnych nie było środków, a do 30 czerwca 2025 r. stan funduszu wzrósł do 5 047,9 tys. zł (zwiększenie o 7 453,3 tys. zł i zmniejszenie o 2 405,4 tys. zł). W kolejnych latach kontrolowanego okresu Instytut przekazał na fundusz odpowiednio: 5 361 tys. zł, 1 135,6 tys. zł, 132,4 tys. zł, 129 tys. zł i 695,2 tys. zł, natomiast wydatkował odpowiednio: 171,4 tys. zł, 588,5 tys. zł, 457 tys. zł, 319,1 tys. zł,

⁵⁰ Dz. U. poz. 235.

⁵¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1407.

⁵² Dalej: ZFŚS.

202,5 tys. zł i 123,2 tys. zł, w tym 568,6 tys. zł (30,55%) na stypendia i wynagrodzenia, 411,9 tys. zł (22,13%) na materiały (m.in. na drobny sprzęt i wyposażenie) i 382,5 tys. zł (20,55%) na usługi (m.in. na analizy, publikacje, patenty, serwis urządzeń).

- Stan funduszu stypendialnego na 1 stycznia 2020 r. wynosił 2,7 tys. zł, a do 30 czerwca 2025 r. zmniejszył się do 0 zł. (zwiększenie o 57,7 tys. zł i zmniejszenie o 60,5 tys. zł). W okresie objętym kontrolą Instytut przekazał na fundusz odpowiednio: 19,6 tys. zł, 14 tys. zł, 10 tys. zł i 14,1 tys. zł, natomiast wydatkował odpowiednio: 15 tys. zł, 16,1 tys. zł, 15,2 tys. zł i 7 tys. zł, z tego 28 tys. zł (52,57%) na stypendia i 25,3 tys. zł (47,43%) na zapomogi.

(akta kontroli tom II, str. 16, 19-26)

W Instytucie nie utworzono funduszu wdrożeń ani funduszu nagród.

(akta kontroli tom II, str. 10-13)

2.4 Wydatkowanie środków Instytutu

Szczegółowym badaniem objęto dwa przypadki wykorzystania środków przekazanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki na podstawie art. 365 pkt 2 lit. a-d i g, pkt 4 lit. b, pkt 5 ustawy Pswn:

- wymiana istniejącego dźwigu (windy) o napędzie elektrycznym w istniejącym szybie na nowy dźwig osobowo-towarowy (206 tys. zł);
- świadczenie usług medycznych z zakresu medycyny pracy oraz dodatkowej opieki medycznej (109,2 tys. zł w roku 2024 i 58,1 tys. zł w I połowie 2025 roku).

Szczegółowym badaniem objęto jeden przypadek wykorzystania środków przekazanych w ramach programów i przedsięwzięć ministra właściwego do spraw nauki, tj. „Projektowanie, synteza i zastosowanie nanoporowatych membran grafenowych” – program Mobilność Plus (520 tys. zł).

Przyznane środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem. Instytut prawidłowo i terminowo wywiązywał się z obowiązków sprawozdawczych w odniesieniu do środków przyznanych z programu Mobilność Plus, a założony efekt został osiągnięty.

(akta kontroli tom II, str. 16, 19-26, 43-52, 185-195)

Ponadto szczegółowym badaniem objęto jedną (jedyną) umowę z Polską Akademią Nauk na realizację zadania „Organoboron materials capable of harvesting excitons” (termin zakończenia: 31 sierpnia 2025 r.). W kontrolowanym okresie Instytut otrzymał na ten cel kwotę 1 478,8 tys. zł, z której wydatkował 1 268,7 tys. zł. Instytut wydatkował przyznane środki zgodnie z przeznaczeniem oraz prawidłowo i terminowo wywiązywał się z obowiązków sprawozdawczych.

(akta kontroli tom II, str. 16, 19-26, 42, 185-195)

2.5 Zawieranie umów cywilnoprawnych

W Instytucie nie określono zasad zawierania umów cywilnoprawnych. Instytut stosował w tym zakresie przepisy ustawy z dnia 11 września 2019 Prawo zamówień publicznych⁵³ oraz „Regulaminu procedur udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej nieprzekraczającej kwoty 130 000,00 PLN netto”.

(akta kontroli tom II, str. 10-13, 30-34)

W kontrolowanym okresie Instytut zawarł łącznie 777 umów cywilnoprawnych (315 umów o dzieło i 462 umowy zlecenia), z tego 96 umów z pracownikami Instytutu i 681 z podmiotami (osobami) obcymi. Nie zawierano umów

⁵³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, ze zm.; dalej Pzp. Do 31 grudnia 2020 r. obowiązywała ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.)

z członkami kierownictwa Instytutu. Łączna wartość zawartych umów wyniosła 4 391,6 tys. zł, a wypłacone do 30 czerwca 2025 r. wynagrodzenie wyniosło 3 063,7 tys. zł. Przedmiotem umów była najczęściej realizacja zadań związanych z działalnością merytoryczną Instytutu (np. 363 syntezy, badania, recenzje).

(akta kontroli tom II, str. 158-160)

Szczegółowym badaniem objęto sześć umów na łączną kwotę 16,1 tys. zł, z tego trzy umowy z pracownikami Instytutu:

- zaprojektowanie i wykonanie fotoreaktora (1,3 tys. zł);
- synteza n-metoksy-N-metylobenzo[d][1,2,3]tiadiazolo-7-karboksyamidu (6,5 tys. zł);
- nadzór merytoryczny nad wykonaniem grantu UMO-2016/20/W/ST5/ 00478, nadzór nad doktorantami/pos-dokami, przygotowanie i opracowanie wyników do publikacji (1,3 tys. zł);

i trzy umowy z pomiotami zewnętrznymi:

- synthesis of 1.0 g of N(tert-butoxycarbonyl)-s-tritylcysteine [L] (2 tys. zł);
- synteza 1 g związku diazowego z grupą metoksyłową (2 tys. zł);
- synteza DHPPs [2 g] dla celów grantu Hydrogen-cell-Storage (3 tys. zł).

Zawarcie umów było uzasadnione potrzebami Instytutu, a wybór wykonawców i zleceniobiorców wynikał z ich kwalifikacji. Odbiór zadania był potwierdzony pisemnie, a wynagrodzenie wypłacone zgodnie z umową. Zadania zlecone pracownikom Instytutu nie były objęte ich zakresami obowiązków.

(akta kontroli tom II, str. 16-26, 38)

2.6 Zakup usług obcych

W Instytucie nie określono zasad zakupów usług obcych. Dyrektor wyjaśnił, że do zakupów tych stosowano przepisy Prawa zamówień publicznych.

(akta kontroli tom II, str. 10-13)

Koszty usług obcych w latach 2020-2025 (I połowa) wyniosły odpowiednio: 1 568 tys. zł, 2 205 tys. zł, 2 268 tys. zł, 2 092 tys. zł, 2 244 tys. zł i 1 101,3 tys. zł, tj. łącznie 10 478,3 tys. zł.

(akta kontroli tom II, str. 10-13, 19-26)

Szczegółowym badaniem objęto trzy umowy na zakup usług obcych, w tym jedną zawartą w trybie pzp:

- świadczenie usług medycznych z zakresu medycyny pracy oraz dodatkowej opieki medycznej – umowa zawarta w trybie podstawowym bez negocjacji na podstawie art. 275 pkt 1 Pzp (koszt brutto 109,2 tys. zł w roku 2024 i 58,1 tys. zł w I połowie 2025 roku);
- usuwanie awarii, prace konserwacyjne, wykończeniowe, drobne remonty, bieżące naprawy w branży ogólnobudowlanej, w budynkach będących w zasobach Instytutu (koszt brutto 67 tys. zł w 2023 r. i 66 tys. zł w 2024 r.);
- przegląd, konserwacja i naprawa stolarki okiennej w laboratoriach Instytutu (koszt brutto 42,1 tys. zł);

Nie stwierdzono nieprawidłowości w wyborze trybu udzielenia zamówienia i realizacji procedury wyboru wykonawcy. Postępowanie zostało prawidłowo udokumentowane, zamówienie zrealizowane zostało zgodnie z umową, prawidłowo dokonano rozliczeń, a poniesione koszty były niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania Instytutu.

(akta kontroli tom II, str. 19-26, 37)

2.7 Sprawozdawczość w systemie POL-on

Dane zawarte w sprawozdaniach z wykorzystania środków finansowych przekazanych Instytutowi w latach 2020-2025 (I półrocze), o których mowa

w art. 365 pkt 2⁵⁴ i 8 Pswn były w wymiarze kwotowym zgodne ze środkami przyznanymi Instytutowi na podstawie umów i decyzji oraz z wydatkami Instytutu zaewidencjonowanymi w systemie finansowo-księgowym.

Sprawozdania z wykorzystania subwencji, o których mowa w art. 365 pkt 2, za lata 2019, 2020, 2022 i 2023 zostały wprowadzone do systemu POL-on w terminach zgodnych z § 16 ust. 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 6 marca 2019 r. w sprawie danych przetwarzanych w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on⁵⁵ i rozporządzenia Ministra Nauki z dnia 12 września 2024 r. w sprawie danych przetwarzanych w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on⁵⁶, tj. do 30 czerwca roku następującego po roku, za który były składane. Sprawozdanie za rok 2021 i sprawozdanie za rok 2024 zostały złożone po terminie przewidzianym w § 16 ust. 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia POL-on 1.0 i rozporządzenia POL-on 2.0, jak również Sprawozdanie z wykorzystania środków funduszu stypendialnego za rok 2019 r. zostało złożone po terminie określonym w § 16 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia POL-on 1.0, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Sprawozdania z wykorzystania środków funduszu stypendialnego, o których mowa w art. 365 pkt 8 Pswn za lata 2020-2024 zostały wprowadzone do systemu POL-on w terminach zgodnych z § 16 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia POL-on 1.0 i POL-on 2.0, tj. do 31 marca roku następującego po roku, za który były składane.

Dyrektor wyjaśnił, że raporty, o których mowa w § 16 ust. 1 pkt 5-7 rozporządzenia POL-on 2.0, tj. dotyczące dotacji inwestycyjnych oraz programów finansowanych przez MNISW, są składane wyłącznie za pośrednictwem systemu Obsługa Strumieni Finansowania⁵⁷. Od kwietnia 2020 roku system POL-on 1 został wyłączony i zastąpiony systemem POL-on 2, w którym nie ma możliwości technicznych złożenia ww. raportów. Raport roczny z realizacji inwestycji związanej z działalnością naukową⁵⁸ został złożony w systemie OSF w dniu 17 lutego 2025 r.⁵⁹

(akta kontroli tom I, str. 264-349, 467-468)

2.8 Audyt wewnętrzny

W latach 2020-2025 (I półrocze) w strukturze organizacyjnej Instytutu nie funkcjonowało stanowisko ds. audytu wewnętrznego⁶⁰, gdyż nie było prawnego obowiązku jego utworzenia. Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że Instytut nie podlega przepisom art. 274 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶¹, nie prowadzi planów przeprowadzania audytów oraz sprawozdań z prowadzenia audytu, ponieważ regulamin kontroli zarządczej obowiązujący w Instytucie nie nakłada na Instytut obowiązku prowadzenia planów audytu.

Zagadnienie związane z tematyką kontroli objęte było usługą doradczą w zakresie weryfikacji prawidłowości wprowadzania danych do systemu POL-on,

⁵⁴ Na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego.

⁵⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 700, ze zm.; dalej: rozporządzenie POL-on 1.0. Rozporządzenie obowiązywało do 24 września 2024 r.

⁵⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 1403, ze zm.; dalej: rozporządzenie POL-on 2.0. Rozporządzenie weszło w życie w dniu 25 września 2024 r.

⁵⁷ Dalej: OSF.

⁵⁸ „System analizy substancji stałych za pomocą rentgenografii - wsparcie Centrum CASIM” - jedyna inwestycja z wykorzystania środków finansowych, o których mowa w art. 365 pkt 7 Pswn.

⁵⁹ Termin na złożenie raportu upływał 28 lutego 2025 r.

⁶⁰ Również kontroli wewnętrznej.

⁶¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1483; dalej: ustawa o finansach publicznych.

której wyniki zostały przedstawione w „Raporcie z usługi doradczej w zakresie weryfikacji prawidłowości wprowadzania danych do systemu POL-on przez Instytut Chemii Organicznej Polskiej Akademii Nauk”, opracowanym w dniu 28 lutego 2024 r. przez firmę zewnętrzną za kwotę 3 tys. zł netto plus VAT⁶².

Instytut prawidłowo zrealizował rekomendacje sformułowane w Raporcie dotyczącym wprowadzania danych do systemu POL-on. Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że raport ten został udostępniony wszystkim pracownikom administracji z prośbą o zapoznanie się i uzupełnienie braków w systemie. Ponadto wyniki audytu zostały omówione na spotkaniu⁶³ z pracownikami odpowiedzialnymi za wprowadzanie danych do systemu POL-on oraz z pozostałymi pracownikami administracji.

W celu zwiększenia nadzoru nad realizacją zadań objętych rekomendacjami sformułowanymi w raporcie Kierownictwo Instytutu zarządzeniem nr 38/2019 Dyrektora Instytutu Chemii Organicznej PAN z dnia 16 grudnia 2019 r.⁶⁴ ustaliło podział zadań dotyczący wprowadzania przez Instytut danych do systemu POL-on.

(akta kontroli tom I, str. 350-367, 469)

2.9 Kontrola zarządcza

Zgodnie z § 6 Statutu⁶⁵ Instytutu Chemii Organicznej PAN do zadań Instytutu należało m.in.: prowadzenie prac badawczych, prac rozwojowych i wdrażanie wyników tych badań do gospodarki, wspieranie osób rozpoczynających karierę naukową, kształcenie pracowników naukowych i specjalistów, upowszechnianie wiedzy w zakresie działalności Instytutu.

Według § 20 Statutu, schemat struktury organizacyjnej Instytutu stanowił załącznik do Statutu.

Organizację Instytutu, podział kompetencji i rodzaj jednostek organizacyjnych wchodzących w skład Instytutu określał Regulamin organizacyjny⁶⁶, jednakże nie przypisano w nim wprost zakresów zadań poszczególnym jednostkom organizacyjnym Instytutu.

W Regulaminie organizacyjnym określone zostały m.in. zakresy działania dyrektora i zastępców dyrektora Instytutu, podstawowe ogólne obowiązki kierowników jednostek organizacyjnych⁶⁷, obowiązki i podległość głównego księgowego Instytutu.

Pracownikom Instytutu ustalono zakresy obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności, jednakże nie wskazano w nich niektórych zadań, w tym związanych z przeprowadzaniem oraz dokumentowaniem okresowych kontroli, wykonywaniem zaleceń pokontrolnych, bieżącym prowadzeniem ksiąg obiektów budowlanych oraz rozporządzaniem mieniem, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom I, str. 31-36, 368-378, 470, 480)

⁶² Weryfikacji podlegały lata 2022-2024, a usługa doradcza została przeprowadzona od 20 lutego do 6 marca 2024 r.

⁶³ W dniu 3 kwietnia 2024 r.

⁶⁴ W sprawie: ogólnych zasad dotyczących raportowania danych do Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, w tym harmonogramu raportowania i zakresu danych oraz nadawania uprawnień.

⁶⁵ Zatwierdzonego przez Prezesa Polskiej Akademii Nauk w dniu 5 kwietnia 2011 r., ze zmianami z: 18 listopada 2014 r., 23 grudnia 2015 r., 25 maja 2020 r., 21 kwietnia 2021 r.

⁶⁶ Wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Instytutu nr 27/2019 z dnia 1 października 2019 r. w sprawie: wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Instytutu Chemii Organicznej PAN.

⁶⁷ M.in. organizowanie pracy, dbałość o warunki wykonywania zadań, kwestie zastępstw nieobecnych kierowników i ich odpowiedzialność.

W Instytucie obowiązywała⁶⁸ Polityka rachunkowości Instytutu Chemii Organicznej PAN⁶⁹, stanowiąca załącznik do zarządzenia nr 15/2024 Dyrektora Instytutu Chemii Organicznej PAN z dnia 31 grudnia 2024 r. w sprawie aktualizacji dokumentacji Polityki (zasad) rachunkowości w Instytucie Chemii Organicznej Polskiej Akademii Nauk⁷⁰.

W dokumentacji opisującej przyjęte zasady rachunkowości określono w szczególności rok obrotowy i okresy sprawozdawcze, metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalenia wyniku finansowego, zasady i sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych, informacje o stosowanym programie komputerowym i modułach z jakich korzysta Instytut⁷¹. Dokumentacja ta nie zawierała jednak niektórych elementów określonych w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom I, str. 37-54)

W Instytucie wprowadzona została odrębna regulacja dotycząca kontroli zarządczej⁷², obejmująca procedury dotyczące ryzyk, w tym ich identyfikacji, przyczyn i skutków wystąpienia, reakcji na ryzyka oraz osoby za nie odpowiedzialne. W okresie objętym kontrolą Instytut udokumentował proces identyfikacji i analizy ryzyka.

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że coroczna samoocena systemu kontroli zarządczej, o której mowa w § 14 Regulaminu kontroli zarządczej w Instytucie Chemii Organicznej PAN, była dokonywana wyłącznie przez *kadre zarządzającą* Instytutem. Polegała ona na zebraniu zwołanym przez dyrektora, w skład którego wchodził jego zastępca oraz główna księgowa. Na zebraniu poruszane były tematy związane z kontrolą zarządczą, dyskutowane ryzyka i zagrożenia z nimi związane. Spotkanie kończyło się podpisaniem przez dyrektora Oświadczenia o stanie kontroli zarządczej.

Instytut corocznie sporządzał plany finansowe, plany naukowe i plany postępowań o udzielenie zamówień oraz sprawozdania z działalności Instytutu.

(akta kontroli tom I, str. 379-460)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Trzy z 12 poddanych kontroli sprawozdań z wykorzystania środków finansowych przekazanych Instytutowi, zostały wprowadzone do systemu POL-on przez pracowników Instytutu po terminie przewidzianym w § 16 ust. 1 pkt 3 lit. a i b rozporządzeń POL-on 1.0 i POL-on 2.0.

Sprawozdanie z wykorzystania środków funduszu stypendialnego w tym dotacji na świadczenia w 2019 r. zostało złożone w dniu 9 kwietnia 2020 r., tj. 9 dni (7 dni roboczych)⁷³ po terminie określonym w § 16 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia POL-on 1.0. Sprawozdanie z wykorzystania subwencji za rok 2021 zostało złożone w dniu 1 lipca 2022 r., tj. 1 dzień roboczy po terminie

⁶⁸ Od 1 stycznia 2024 r.

⁶⁹ Dalej też: Polityka rachunkowości IChO PAN.

⁷⁰ Poprzednio obowiązywały Polityki rachunkowości IChO PAN wprowadzone zarządzeniami Dyrektora Instytutu: nr 30/2023 z dnia 31 grudnia 2023 r., nr 17/2022 z dnia 31 grudnia 2022 r., nr 28/2021 z dnia 31 grudnia 2021 r., nr 25/2020 z dnia 31 grudnia 2020 r.

⁷¹ Zintegrowany program komputerowy z następującymi modułami: Księga handlowa, Środki trwałe, Kadry i płace Plus, Faktury, Kasa/Bank (KB), Analizy BI.

⁷² Zarządzenie Nr 3/2016 Dyrektora Instytutu Chemii Organicznej PAN z dnia 13 stycznia 2016 r. w sprawie: Regulaminu Kontroli Zarządczej w Instytucie Chemii Organicznej PAN, wprowadzające Regulamin kontroli zarządczej w Instytucie Chemii Organicznej PAN.

⁷³ W wersji papierowej zostało wysłane do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 30 marca 2020 r.

określonym w § 16 ust. 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia POL-on 1.0, natomiast Sprawozdanie z wykorzystania subwencji za rok 2024 zostało złożone w dniu 2 lipca 2025 r., tj. 2 dni robocze po terminie przewidzianym w § 16 ust. 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia POL-on 2.0.

Zastępca Dyrektora ds. naukowych wyjaśnił, że Sprawozdanie z wykorzystania subwencji za rok 2021 z powodu nieobecności Dyrektora (podróże służbowe) zostało złożone w dniu 1 lipca 2022 r., natomiast Sprawozdanie z wykorzystania subwencji za rok 2024 zostało złożone w dniu 2 lipca 2025 r. z powodu przeoczenia terminu złożenia sprawozdania.

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że Sprawozdanie z wykorzystania środków *funduszu stypendialnego* w tym dotacji na świadczenia w 2019 r. *zostało sporządzone i wysłane do Ministerstwa Poczty Polską w dniu 30 marca 2020 r., zgodnie z obowiązującymi terminami. Natomiast zatwierdzenie i wysłanie dokumentu w systemie POL-on (dodanie podpisanego oświadczenia Dyrektora) nastąpiło w dniu 9 kwietnia 2020 r. Opóźnienie w elektronicznym złożeniu sprawozdania wynikało bezpośrednio z nadzwyczajnych okoliczności związanych z wprowadzeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii i związanego z tym ogólnokrajowego lockdownu w połowie marca 2020 roku.*

(akta kontroli tom I, str. 197-201, 254-257)

2. Obowiązująca w Instytucie dokumentacja opisująca przyjęte zasady (politykę) rachunkowości nie zawierała niektórych elementów wyszczególnionych w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości:

- a) wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych, co jest wymagane przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera (art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy o rachunkowości);
- b) opisu systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a także wskazania wersji oprogramowania systemu służącego do prowadzenia ksiąg rachunkowych i daty rozpoczęcia jego eksploatacji (art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o rachunkowości).

Zastępca Dyrektora Instytutu ds. naukowych wyjaśnił, że Polityka rachunkowości za lata 2020-2024 zawierała informacje o stosowanym programie komputerowym i modułach z jakich korzysta Instytut oraz związała informację o sposobie księgowania. Program finansowo-księgowy objęty był prawami autorskimi i był ściśle powiązany z Zakładowym Planem Kont. Szczegóły techniczne, informacje o wersji oprogramowania i dacie rozpoczęcia jego eksploatacji zawarte były w dokumentacji systemu informatycznego. W związku z częstymi zmianami dotyczącymi podatków i rachunkowości, a w konsekwencji bardzo dużym nakładem pracy, powołane wyżej punkty nie były w pełni przywołane w Polityce Rachunkowości. Zauważył, że trwają prace nad przygotowaniem nowego, rozbudowanego dokumentu, zawierającego m.in. wskazane wyżej elementy polityki rachunkowości.

(akta kontroli tom I str. 197-201)

Za politykę rachunkowości odpowiada kierownik jednostki i zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości ustala ją w formie pisemnej i ma obowiązek jej aktualizacji.

3. W Instytucie nie zapewniono w pełni prawidłowego funkcjonowania mechanizmów kontroli zarządczej w obszarze administrowania nieruchomościami, co było niezgodne z art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, który stanowi, że do obowiązków kierownika jednostki należy zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej.

W Regulaminie organizacyjnym Instytutu nie przypisano w sposób precyzyjny zakresów zadań poszczególnych komórek organizacyjnych, a w indywidualnych zakresach czynności pracowników nie określono obowiązków w zakresie rozporządzania mieniem Instytutu, nadzoru nad zapewnieniem przeprowadzania oraz dokumentowania okresowych kontroli (w tym wykonywania zaleceń pokontrolnych), bieżącego prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych, co zdaniem NIK miało wpływ na prawidłowość i rzetelność realizowanych zadań (więcej w opisie nieprawidłowości obszaru 1).

Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił, że brak odrębnego wyszczególnienia zakresów działań dla wszystkich jednostek organizacyjnych wskazanych w § 10 Regulaminu organizacyjnego Instytutu wynikał z przyjętej w momencie uchwalania Regulaminu zasady ogólnego określania struktury Instytutu bez szczegółowego opisu zadań na poziomie każdej jednostki. Zastępca Dyrektora ds. ogólnych wyjaśnił też, że za realizację obowiązków ustawowych w zakresie przeprowadzania oraz dokumentowania okresowych przeglądów i kontroli (w tym wykonywanie zaleceń pokontrolnych) oraz bieżące prowadzenie ksiąg obiektów budowlanych odpowiedzialny był Dział gł. Energetyka, odpowiedzialność za realizację obowiązków związanych z rozporządzaniem mieniem Instytutu (w tym najmami, użyczeniami, środkami transportu) ponosiła Dyrekcja Instytutu. Szczegółowa procedura była następująca: Zastępca Dyrektora, w większości przypadków ds. ogólnych, zbierał wszelkie dostępne informacje dotyczące danej sprawy, a następnie przedstawiał temat na spotkaniu Dyrektorów. W czasie tego spotkania wywiązywała się dyskusja i finalnie Dyrektor podejmował decyzję w danej sprawie. Następco, przygotowywane były odpowiednie dokumenty, które podpisywał Dyrektor bądź jego zastępca. W przypadku wystąpienia istotnych spraw – były one konsultowane z Główną Księgową. Natomiast za realizację obowiązków związanych z rozporządzaniem mieniem Instytutu – środki transportu (samochód osobowy KIA) odpowiedzialny był z-ca Dyrektora ds. ogólnych.

(akta kontroli tom I, str. 176-180, 185-193, 260-261)

NIK zauważa, że z zakresów obowiązków ww. osób oraz z innej dokumentacji przedstawionej na potrzeby kontroli nie wynikał obowiązek realizacji opisanych obowiązków lub odpowiedzialności z ich tytułu.

Ocena cząstkowa

Instytut prawidłowo zarządzał środkami finansowymi i prawidłowo gospodarował funduszami. Instytut wydatkował przyznane środki zgodnie z przeznaczeniem. Zawieranie umów cywilnoprawnych i zakupy usług obcych było zasadne i prawidłowo realizowane.

Pomimo formalnego obowiązywania w Instytucie Regulaminu kontroli zarządczej oraz procedur dotyczących procesu identyfikacji i analizy ryzyka, w Instytucie nie zapewniono w pełni prawidłowego funkcjonowania

mechanizmów kontroli zarządczej w obszarze administrowania nieruchomościami. Nie przypisano w sposób przejrzysty zakresów zadań poszczególnym komórkom organizacyjnym, a ponadto niektóre obowiązki pracowników nie zostały uwzględnione w zakresach czynności. W trzech przypadkach nie dopełniono wymogu terminowego składania sprawozdań z wykorzystania otrzymanych środków, a Polityka rachunkowości nie zawierała niektórych elementów wyszczególnionych w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

IV.Wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Zapewnienie zgodności wpisów w księdze wieczystej ze stanem faktycznym w zakresie danych dotyczących powierzchni użytkowej oraz przeznaczenia budynków będących w zasobach Instytutu.
2. Realizacja wszystkich obowiązków ustawowych nałożonych na Instytut w zakresie nadzoru nad zapewnieniem przeprowadzania oraz dokumentowania okresowych kontroli.
3. Wykonywanie zaleceń sformułowanych w wyniku przeprowadzanych kontroli oraz podjęcie działań w kierunku pozyskania środków finansowych niezbędnych do utrzymania majątku trwałego na odpowiednim poziomie techniczno-użytkowym.
4. Uzupełnienie braków oraz bieżące prowadzenie ksiąg obiektów budowlanych zgodnie z obowiązującymi przepisami w sposób zapewniający odzwierciedlenie w nich aktualnego stanu prawnego nieruchomości oraz realizowanych kontroli okresowych.
5. Podjęcie działań w celu zapewnienia terminowego wprowadzania sprawozdań z wykorzystania przyznanych środków finansowych do Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on.
6. Przypisanie w sposób przejrzysty i spójny jednostkom organizacyjnym Instytutu zadań, obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności.
7. Uwzględnienie w dokumentacji dotyczącej obowiązków pracowników zadań związanych z przeprowadzaniem oraz dokumentowaniem okresowych kontroli (w tym wykonywaniem zaleceń pokontrolnych), bieżącym prowadzeniem ksiąg obiektów budowlanych oraz rozporządzaniem mieniem Instytutu.
8. Dostosowanie Polityki rachunkowości Instytutu do wymogów określonych w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w formie dokumentu elektronicznego.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń,

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 2 grudnia 2025 r.

Kontrolerzy:
Monika Białogrodzka
specjalista
kontroli państwowej

/-/

Adam Czugajewicz
główny specjalista
kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
p.o. Dyrektor
Stanisław Jarosz

/-/